

A palagázzal kapcsolatos fejlemények Franciaországban

A palagáz kitermelése, sőt az ezzel kapcsolatos kutatás is heves viták és egyelőre merev kormányzati tiltás tárgya Franciaországban. Noha a köztársasági elnök és a miniszterelnök következetesen elutasít bármilyen engedményt, a gazdasági élet szereplői – sőt bizonyos megnyilvánulásai alapján maga Arnaud Montebourg gazdaságélénkítési miniszter is – kiállnak amellett, hogy az ország gazdasági helyzete, versenyképessége és energetikai függősége miatt nem lenne szabad mereven elzárkózni a palagáz adta lehetőségek mérlegelésétől és a kutatások folytatásától. Az azonban bizonyosnak tűnik, hogy a palagáz ügye szinte pontosan ugyanarra a végeláthatatlan értelmi és érzelmi, legkevésbé szakmai, sokkal inkább jogi huzavonára kezd hasonlítani, mint amit a GMO-k esetében lehet tapasztalni, és ami előbb-utóbb a nanotechnológiák esetében is be fog következni.

Ahogy arról a Le Monde az AFP-re hivatkozva július 11-án beszámolt, Jean-Marc Ayrault miniszterelnök nyomatékosította, „csak egy kormányzati politika” létezik a palagázzal kapcsolatosan, ez pedig elutasítja annak kitermelését és ezt a továbbiakban sem kívánják megváltoztatni. A bejelentésre nem sokkal azt követően került sor, hogy Arnaud Montebourg gazdaságélénkítési miniszter elképzelhetőnek tartotta, hogy egy állami energia-cég környezetbarát módon palagáz kitermelést végezzen. Montebourg-nak korántsem ez az első olyan megnyilvánulása, ami ellentétes a köztársasági elnök és/vagy a miniszterelnök által képviselttel. Tavaly augusztusban azzal kavart kisebbfajta botrányt, hogy kiállt a nukleáris ipar fejlesztése mellett, idén július legelején pedig Delphine Batho-hoz hasonlóan ő is bírálta a jövő évi tervezett költségvetést. De míg Delphine Batho-nak ez a székébe került, Montebourg-ral nem történt semmi. Sőt a palagáz esetében sem ez volt az első ilyen megnyilvánulása – tavaly decemberben például úgy fogalmazott, hogy „[jobb országon belül kitermelni, mint importálni](#)”.

Montebourg mostani kijelentése pontosan azért keltett a vártnál jóval nagyobb visszhangot, mert egy újabb olyan eset volt, amikor szembehelyezkedett a „hivatalos, egységes és egyetlen” kormányzati állásponttal. A gazdaságélénkítési miniszter a Nemzetgyűlés gazdasági bizottsága által szervezett meghallgatáson konkrétan [arra tett javaslatot](#), hogy hozzanak létre egy állami tulajdonú céget a palagáz kitermelésére, az ebből származó bevétellel pedig az energetikai átmenetet finanszíroznák. További hasznot jelentene, hogy ennek segítségével csökkenteni lehetne a francia kőolaj-importot. Arnaud mindenestre hangsúlyozta, hogy személyes véleményéről van szó és természetesen kezelni kell a felszín alatti szennyezés problémáját, mivel az „botrány”. Ezzel együtt megjegyezte, biztos abban, hogy a technológiai fejlődésnek köszönhetően rövid időn belül lehetővé válik a palagáz környezetbarát kitermelése, amivel meggyőzhetőek lesznek az ésszerűen gondolkodó környezetvédők is.

Ayrault kijelentése előtt már az új környezetvédelmi miniszter, Philippe Martin is [„helyre tette”](#) Montebourg-t hangsúlyozva, hogy a palagáz kitermelésének kérdése föl sem merül a kormányzat részéről. A Montebourg-t érintő kritikákat Stéphane Le Foll is gyarapította azzal, hogy az RMC rádió adásában bírálta a gazdaságélénkítési miniszter „kormányzati állásponttól eltérő” véleményét. Kifejtette, ez nincs összhangban azzal az iránnyal, amit a *(tavaly szeptemberi)* környezetvédelmi konferencián megfogalmaztak [\(és maga a köztársasági elnök is bejelentett szeptember 14-i beszédében\)](#). Szerinte a kérdés az, hogy „*hidraulikus repesztéses technológia¹ alkalmazása elképzelhető-e ma a Vercors nemzeti park*

¹ Ez a technológia 2011. óta tiltott Franciaországban a környezetre – ezen belül elsősorban a felszín alatti vízkészletekre – gyakorolt negatív hatásai miatt.

szomszédságában lévő Drôme-völgyében” – szerinte a válasz egyértelműen nem. Delphine Batho volt környezetvédelmi miniszter a France Inter rádió műsorában arra szólította föl a kormányfőt, hogy vessen véget az állandó kétértelmű helyzetnek, amit egy teljes, egyértelmű és mély kormányon belüli vélemény-különbség jellemez. A Nemzetgyűlés szocialista frakciójának elnöke, Bruno Le Roux szerint Montebourg „*túl gyorsan haladt*” (Montebourg étaít allé "*trop vite*"), ezzel együtt kizárta, hogy emiatt távoznia kellene a kormányból. Az Europe 1 adónak úgy fogalmazott, hogy némi provokációtól sem mentesen Montebourg csak annyit mondott, nem kellene eleve elutasítani azt, amit a palagáz jelenthet. [Jean-Vincent Placé](#)² (EELV) viszont egyenesen a környezetre és a kormányra nézve egyaránt kártékonynak (*nuisible*) nevezte a minisztert. Megjegyezte, „*Montebourg már csak nevében az, ami, hibát hibára halmoz, csődről csődre lép tovább, legyen szó Florange-ról és Pétrouplus-ról, Goodyear-ról vagy Peugeot-ról, amerre megy, munkahelyek szűnnek meg*”.

A Montebourg elleni kirohanásokat a [Le Figaro július 11-i száma](#) is sorba vette. A főntebb már említettekén túl citálta Cécile Duflo (EELV) területi esélyegyenlőségért és lakhatásért felelő miniszter Twitter bejegyzését, valamint az EELV elnökét, Pascal Durand-t, akik szerint az energetikai kérdésekért egyetlen ember felel a kormányban, mégpedig Philippe Martin. A lap idézi Jean-Vincent Placé RFI-nyilatkozatát, amiben a szenátor szerint Montebourg egyszerre kihívója a kormánynak és a környezetvédelemnek, csak összevisszaságról és tehetetlenségről tesz tanúbizonyságot („*Il donne une vision de cacophonie et d'impuissance...*”), ami nem tesz jót a kormánynak.

Az EELV berkeiből Denis Bauphin képviselő szintén a Twitteren azt tette szóvá, hogy Montebourg megkülönböztetett elbánásban részesül a kormányon belül, ahol kettős mércét alkalmaznak (*Un système «deux poids deux mesures*»), látva Delphine Batho sorsát a költségvetésre vonatkozó kritikái észrevételeit követően.

A szocialistáknál Laurance Rossignol környezetvédelemért felelős országos titkár fejezte ki sajnálkozását az RMC hullámhosszán Montebourg kijelentése miatt és aláhúzta, az energetikai átmenetnek nem lehet eszköze a palagáz, hozzátéve, ő (*azaz Montebourg*) nem energetikai és nem környezetvédelmi miniszter és rosszul ismeri a kérdéses területet. A Nemzetgyűlés szocialista frakciójának elnöke az Europe 1 adón kevésbé ellenséges hangot ütött meg és kifejtette, egyelőre nincs értelme újrainyitni a vitát, mivel jelenleg nincs környezetbarát technológia. **Viszont meg kell adni a kutatásnak minden lehetőséget**, és akkor kell visszatérni a kérdésre, ha új technológia lesz a láthatáron.

Ellenzéki oldalról a lap Geoffroy Didier-t, az UMP legerősebb szárnya, a Droite forte egyik vezetőjét idézi, aki szerint Ayrault „meghazudtolta” Montebourg-t, a kormány pedig újabb és újabb botlásokkal egyre mélyebbre süllyed (*s'enfonce prgressivement dans les nappes phréatiques*). A lap megjegyezte, Delphine Batho menesztését követően Montebourg újabb jelét adta a kormányon belüli töréseknek. Noha mindenki azt várta, hogy Hollande végre következetes lesz, ám a gazdaságélénkítési miniszter kijelentéseinek most sem lett semmi következménye, a köztársasági elnök július 14-i beszédében sem tett bármilyen, ellenkező értelmű utalást.

A köztársasági elnökhöz közel álló források szerint viszont – írta a lap -, Montebourg valójában nincs ellentmondásban a hivatalos állásponttal, ami az új technológiákat illeti. Tavaly novemberben ugyanis maga Hollande fogalmazott úgy, hogy a hidraulikus repesztéses technológia alternatíváit jelentő új eljárásokat kereső kutatások folytatódnak, és ha egy ilyen sikerül találni, „*személyesen fogja vállalni a felelősséget*” (*prendrait ses responsabilités*) annak esetleges alkalmazásáért. A helyzetet bonyolítja, hogy az Államtanács [július 12-én](#)

² Szenátor, a Szenátus [Europe Écologie-Les Verts](#)-frakciójának elnöke.

[kérdést intézett](#) az Alkotmányügyi Tanácshoz kérve annak sürgősséggel történő elbírálását, hogy a hidraulikus repesztéses technológia alkalmazását tiltó 2011-es törvény ([la loi du 13 juillet 2011 interdisant la fracturation hydraulique](#)) összhangban van-e az alaptörvénnyel? A testületnek a kérdésben október 12-ig kell döntést hoznia. A várhatóan hosszú jogászi vitát az amerikai Schupenbach cég indította el még év elején azt követően, hogy két kutatási engedélyüket is fölfüggesztette a kormányzat. A kérdéses jogszabály hatályon kívül helyezésének lehetősége a francia gyáriparosok szövetségét (Medef) is cselekvésre ösztönözte: minden, a kormányhoz és a köztársasági elnökhöz közeli kapcsolatát mozgósítja annak érdekében, hogy a törvényt kedvező irányban módosítsák.

Az amerikai cég még 2010-ben kért két kizárólagos kutatási engedélyt Délkelet-Franciaország területére, és nem is titkolta soha, hogy a később betiltott hidraulikus repesztéses technológiát kívánja alkalmazni. Az engedélyeket azonban már a Fillon-kormányzat fölfüggesztette 2011. novemberében. A cég, miután ezeket a választások nyomán föllállt új kormányzat sem állította helyre, 2013. januárjában keresetet adott be Cergy-Pontoise közigazgatási bíróságán és elérte, hogy a kérdéses törvényt alkotmányossági vizsgálatnak vessék alá. A bíróság elnökét ettől megpróbálta eltántorítani az akkor még Delphine Batho vezette minisztérium egy jogi érveléssel, de a minisztérium „csatát veszített” és a cég által indított eljárás folytatódott. Ez két ponton támadja az engedélyeit fölfüggesztő döntést:

- a törvény a francia Alkotmányban is rögzített „elővigyázatossági elv”-re ([principe de précaution](#)) hivatkozik, ám semmilyen konkrét kockázatelemzési vizsgálat nem történt, ami ennek jogosságát alátámasztaná,
- a jogszabály szerintük diszkriminatív, mivel csak szénhidrogének kutatása és kitermelése esetében tiltja a hidraulikus repesztéses technológia alkalmazását, a geotermikus energia kiaknázásánál nem, holott a cég szerint ezt a technológiát ott is alkalmazzák.

A lap információi szerint a második érvelés valószínűleg nem állja meg a helyét, mivel nem pontosan ugyanarról az eljárásról van szó technológiai szempontból a geotermikus energiánál, mint a szénhidrogéneknél, az elsőt viszont nagyon komolyan meg kell fontolni – ez utóbbit az Államtanács is megerősítette. Amennyiben kimondják az alkotmány-ellenességet, a korábban kiadott engedélyeket fölfüggesztő határozatok hatályukat veszítik, és az amerikai cég, ahogyan a Total is, újra kérhetik a kutatás engedélyezését. Ezt június végén Delphine Batho még teljességgel kizártnak tartotta, szerinte „*a palagáz-lobbi nem folytathat jogi gerillaharcot annak megszerzése érdekében, amit az állampolgári megmozdulások elutasítottak*” – utalva a palagáz kitermelése elleni dél-franciaországi és Párizs közeli tiltakozásokra. Ha kell, mondta, a kormány újabb törvényt fog elfogadni annak érdekében, hogy a palagáz kitermelését megakadályozza. A GMO-történet a bizonyítéka annak, hogy ezt meg is fogja tenni, ha a helyzet úgy alakul – erre utaló kijelentést már tett Philippe Martin, a július 2-án hivatalba lépett új környezetvédelmi miniszter, ám nem kívánta kommentálni az Államtanács döntését. Vannak azonban, akik úgy vélik, azzal, hogy a miniszterelnök kategorikusan csak a palagáz **kitermelését** utasította el, de nem szólt egy szót sem a kutatásról, azaz elvben nem zárta ki annak lehetőségét, hogy ez utóbbit a későbbiekben engedélyezzék. Ez azonban csak akkor lesz egyértelmű, ha valóban lesz új törvény és az rendelkezik - vagy nem - a kutatásról. A cikkíró megjegyezte azt is, hogy a gazdasági krízis idején az energetikai cégek érvelése valószínűleg többet nyom a latban, ami átértékelheti a környezetvédők érveléseit is.

Maga Hollande álláspontja sem volt sokáig egyértelmű, mivel a „zöldeknek oly kedves” témákban – különösen a palagáz esetében – sokáig kétértelmű pozíciót foglalt el és egymásnak ellentmondó állításokat hangoztatott. Kevéssel a kormányból való (ez év július 2-i) menesztése előtt Delphine Batho környezetvédelmi miniszter úgy fogalmazott, a palagáz

ügyében folyamatosan kétértelmű helyzet áll fenn. Miután tavaly szeptemberben már visszavontak hét kutatási engedélyt, mivel vélelmezték azt, hogy a cégek a 2011-ben még az előző kormány által tiltott eljárású minősített hidraulikus törési technológiát akarják alkalmazni, Hollande két hónappal később meglepettette, hogy a kutatásnak magának szabad utat adnak. Kijelentette, hogy más technológiákat is ki kell próbálni, a kutatás még nem érte el a célját, ha pedig úgy adódik, „személyesen vállalja a felelősséget” – a nyilatkozatot akkor a zöldek provokációként értékelték. Július 14-i beszédében viszont Hollande – nem sokkal azután, hogy a gazdaságélénkítésért felelős miniszter, **Arnaud Montebourg a palagáz mellett tette le a voksát** – kijelentette, amíg ő köztársasági elnök, nem lesz palagáz-kitermelés – írta a Le Figaro. A lap egyben emlékeztetett arra, hogy a palagáz kitermelésével kapcsolatos álláspontok Európa-szerte messze nem egységesek. Noha egyelőre sehol nincs még kitermelés, egyre hosszabb azon országok listája, ahol ezt tervezik: Lengyelország, Egyesült Királyság, Románia, **Magyarország**, Spanyolország, Litvánia. Az EU pedig a környezetvédők szerint nem a legjobb irányba megy akkor, amikor Janez Potocnik kijelentette, nem cél a hidraulikus repesztéses technológia uniós betiltása, csupán azt akarják garantálni, hogy az teljesen biztonságos és kockázatmentes legyen – ezzel az érveléssel viszont Hollande-nak is középtávon mindenképpen számolnia kell, írja a lap.

A [Le Figaro augusztus 2-i száma beszámoló](#) arról, hogy az amerikai Hess Oil annak ellenére folytatja egy kutatófúrás előkészítését a Párizsi-medencében, hogy a köztársasági elnök július 14-i beszédében kategorikusan elutasította a palagáz kitermelését. A France Nature Environnement nevű militáns környezetvédő szervezet támogatásával civilek tüntetést szerveztek a helyszínre, mivel attól tartanak, hogy a cég a hidraulikus repesztéses technológiát is alkalmazni akarja annak érdekében, hogy minél pontosabb eredményeket kapjon. A New York-ban székelő cég Párizstól keletre, a Brie-nek hívott nagytájon, Château-Thierry közelében végezhet kutatásokat egy 779 négyzetkilométernyi területen. Az engedélyt magát még 2009-ben a Treador cég kapta, ami később kivonult Franciaországból, a koncessziót pedig a Hess Oil vette át. A cég visszautasítja, hogy a tiltott technológiát (is) alkalmazná, szerintük az előkészített talapzaton augusztusban egy klasszikus függőleges kutatófúrást indítanak majd, aminek mélysége 3 ezer méter lesz. Megjegyzendő, hogy a térségben mintegy ötven éve folyik kőolaj-kitermelés – ami a kontinentális Franciaország kőolaj-termelésének zömét adja -, így sok helyi előljáró egyáltalán nem viszonyul ellenségesen a kőolajipari szereplőkhöz. A Hess Oil egyébként pontosan azt a liász réteget fogja vizsgálni, ahol nagy mennyiségű palaolaj-készletet gyanítanak – a legutóbbi amerikai becslések szerint a Párizsi-medence alatt mintegy 4,7 milliárd hordónyi kőolaj-készlet van, ami hét évnnyi teljes francia fogyasztásnak fel meg. A cikk aláhúzza, a kutatások nem tiltottak, egyedül a kérdéses repesztéses technológiát nem lehet alkalmazni.

Noha Franciaországban nem lehet ezt a technológiát alkalmazni, a francia cégek nem akarnak lemaradni ennek fejlesztéséről és külföldön komoly kutatási, sőt kitermelési koncessziókat szereztek – számol be [a Le Figaro augusztus 2-i összeállítása](#). A cikk szerint a legaktívabbak között van a Vallourec, aki világviszonylatban is piacvezető a kőolajipari acélcsövek gyártásában – a cég júniusban avatta föl új üzemét Youngstown-ban (Ohio), tevékenysége elsősorban a palagáz kiaknázásához szükséges acélcsövek előállítását jelenti. A cég Európában Lengyelországba, Dániába és Németországba szállítja termékeit, a világban másutt pedig Kínát részesíti megkülönböztetett figyelemben. Elsősorban az USA-ra koncentrál a főleg technológiai fejlesztésekben élenjáró Technip, ahogy a Total is komoly részesedéssel bír az amerikai piacon elsősorban Texas-ban és Ohio-ban. A Total Európában is terjeszkedik, kutatási engedélyhez jutott Dániában és Lengyelországban. A GDF Suez Németországban,

Hollandiában, az Egyesült Királyságban, Algériában, Braziliában és Kínában, hosszabb távon pedig Indonéziában tervez komolyabb beruházásokat.

Somogyi Norbert, Párizs